

PONDĚLÍ 8. KVĚTNA

Jak se muž stává hodinovým manželem?

V analytické části se konkrétně zaměřím na jednu skupinu hodinových manželů. Nejprve jsem se zaměřila na to, co vede muže stát se hodinovými manželi.

„Já jsem dělal toho ajťáka, jak tomu vtipně říkáš, a přišlo mi, že se mi akorát všichni smějí... Že jsem neschopný, nějaký exot, co sice umí říct z paměti třetí odmocninu z pí, ale jinak v životě ho nechtějí, protože akorát všechno zkazí a holky od něj utíkají už když ho vidí na sto kilometrů. Pak mi právě Petr nabídl, jestli k nich nechci jít na poloviční úvazek, že to už moc nestíhají a někdo by se jim hodil. Mě to přišlo jako super věc, že konečně třeba i budu moct ukázat, že nejsem jen levej s dobrou pamětí.“ (Míša)

„Jak nás napadlo založit firmu s hodinovými manželi? Já jsem byl tehdy bez ženský a po rozvodu. Milan ke mně často chodil a pomáhal mi dát do kupy nový byt. Najednou jsme na to nestačili a potřebovali nějakého elektrikáře, tak jsme zavolali Josefovi. Ten ale neměl hned čas, protože měl „něco důležitého“ v hospodě. Šli jsme za ním a tam jsme poznali Frantu, kterýho ten den vyhodili z práce. Byl tam i jeho syn Petr a vyprávěl nám právě o tom, jak se rozjíždí biznis s hodinovými manželema. Frantova žena do něj furt hustila, že si musí najít práci a Milanova žena zas, že dělá podřadnou práci a nikam to nikdy nedotáhne. Vlastně to jejich peskování nás přimělo se nad tím nápadem zamyslet.“ (Jarda)

„Já jsem takový konzervativní, víš. Nejsem jako kluci, protože jsem ze starý školy. Oni jsou hrozně flexibilní, jak se dneska říká. Nejdřív jsem nechtěl vůbec slyšet o něčem jako hodinový manžel. Po pravdě jsem ani nevěděl, co to znamená. Myslel jsem si, že budu něco jako luxusní šlapka. Šel jsem za knihovnicí u nás na vsi. Ona je čupr baba a nikdy nevyzradí žádný tajemství a poprosil jí ať mi na tom internetu najde, co to je. Pořád s tím internetem zápasím, ale tenkrát jsem netušil, co to je. Ona mi teda našla nějaký články. A fiha to jsem se vyděsil. První jsem četl něco o tom, jak hodinový manžel vaří, pere a hlídá děti. No tak to ne, jsem si řekl. Nejsem žádná ženská, abych tohle musel dělat. Byl jsem absolutně proti a další články vyhodil do smetí. Jenomže moje mama na mě začala tlačit, co ta práce. Chlapy si dělali srandu, že mě vymění za mladšího a prachatějšího, to jsem se fakt i bál. Najednou se ani nesnažila hledat mi místo, nebo mě už nenutila chodit na pracák a ty jejich pohovory. Tak

víš, co, kdo stojí o takovýho dědka jako jsem já, nad hrobem? Kluci to pak vytáhli zas jednou u piva a v tu chvíli jsem věděl, že musím překousnout to vaření a hlídání dětí. Lepší být ženská než baba ne?“ (Franta)

„Vystudoval jsem ty finance a hrozně mě to bavilo. Dostal jsem se do jednoho startupu kde jsem zajišťoval finance a všechno kolem toho. Kdyby mi tenkrát nezbýval rok na dokončení Fitu ,tak jsem s Fitem skončil, protože mi to nic nedávalo. Myslel jsem, že tenhle startup a finance a podnikání budou můj život. Kdyby mi někdo řekl, že budu hodinový manžel, tak bych se mu pěkně vysmál. Hodinového manžela dělej jen zoufalci, co si neumějí najít lepší a prestižnější práci. No to jsem si myslel. Pak ale tatík ztratil práci a to byl průser. Máma to s ním vzdala, když přišel s tím, že by do toho hodinového manžela šel, byl jsem v úžasu. Chlapy ale u nás ve vesnici do něj do dnes kvůli tomu šijou, že dělá chůvu za žádný prachy. Nebo ať si otevře rovnou školku pro děti a nemusí nikam jezdit po žádných domácnostech.“
(Petr)

ÚTERÝ 9. KVĚTNA

Během několika posledních let začali muži objevovat nově uchopený typ manuální práce. V anglicky mluvících zemích se ujal název Handymen či Hubbies, v České republice potom Hodinový manžel. Žádná univerzální definice toho, kdo je hodinový manžel a co přesně dělá a nedělá nejsou nijak vymezené. V první řadě jsou to hlavně muži-kutilové uplatňující svůj koníček na trhu práce.

Téma hodinových manželů, či mužů věnujícím se placeným domácím pracím, není v sociologii příliš rozpracováno. Scrinzi a Sarti [2010] uvádějí, že navzdory tomu, že je toto téma ve společnosti velmi aktuální, ať už z hlediska sociálního či legislativního, nevěnuje se mu dostatečná pozornost. Pokud se někdo takovým tématem zabývá je to spíše zaměřeno na africké a asijské země a výzkumy z evropských zemích jsou pouze výjimky. Podle autorek je to velký paradox, protože v těchto zemích je mužů zaměstnaných v domácím sektoru mnohem méně než je tomu v evropských zemích či ve Spojených státech. V evropských zemích je téma mužských domácích pracovníků spojováno s migranty tvořící velkého procento pracovní síly pro některé země (např. Španělsko, Itálie či Francie). V České republice vědecké výzkumy ohledně mužských pracích v domácnosti zcela chybí. V porovnání s jinými evropskými zeměmi však dochází k pozoruhodnému jevu – v České republice se placenými pracemi v domácnosti nezabývají přistěhovalci, ale ve většině případů to jsou rodilí Češi.

STŘEDA 10. KVĚTNA a SOBOTA 13. KVĚTNA

V této kapitole bych na jedné straně chtěla představit metodologický postup výzkumu a popis výzkumných metod, které jsem během výzkumu využila. A na druhé straně by měla sloužit jako představení výzkumného terénu.

Výzkumným problémem se stal konstrukt hodinového manžela. Na základě definice výzkumného problému byl stanoven i cíl celého výzkumného šetření, konkrétně zjistit a popsat hodinové manželi v kontextu maskulinity a generových rolí. Hodinový manžel je přitom chápán jako muž, který zastane drobné domácí opravy v krátké době. Aby mohlo být dosaženo takto vytyčeného cíle, bylo potřeba směřovat mé výzkumné šetření k nalezení odpovědi na hlavní výzkumnou otázku:

Výběr respondentů a vstup do terénu

S žádostí o poskytnutí rozhovoru jsem oslovila nejprve jednoho hodinového manžela, kterého jsem dopředu znala. Tento hodinový manžel pracuje v podniku, který sdružuje několik mužů – hodinových manželů. V roce 2013 se šest mužů rozhodlo založit v Praze podnik, který bude poskytovat služby hodinových manželů. Dnes je zde zaměstnáno celkem osm mužů (pět původních a tři noví).

S prvním hodinovým manželem jsem měla naplánovaný rozhovor, ale v průběhu vyjednávání si podmínek rozhovoru, jsme se domluvili na tom, že jeden den si s ním zkusím práci hodinového manžela. Prostředí hodinových manželů jsem nechtěla ukončit pouze jednou návštěvou, takže jsem s žádostí o poskytnutí rozhovoru oslovila další hodinové muže, kteří byli ze stejného podniku jako první oslovení. Reakce byla následná: „*Už jsme si říkali, že s Míšou sjezdíš všechny možné čerty a nás se na nic nezeptáš. To víš on je nejmladší a bůh ví, co ti napovídal za ideálnosti!*“ (Jarda). Byla jsem překvapená z pozitivní reakce, díky které se mi podařilo získat osm rozhovorů a další materiál z pozorování.

Před vstupem do terénu jsem přemýšlela, jaký způsob by byl nejvhodnější. Nakonec se mi jako nejlepší varianta jevilo vstoupit do společnosti hodinových manželů jako nepopsaný list a nechat se od nich provést světem hodinových manželů.

Rozhovory a pozorování bylo provedeno v době od března do dubna 2017 a odehrávaly se na místech vybraných danou situací a účastníky výzkumu. Před začátkem prvních rozhovorů

jsem respondenty seznámila s tím, čeho se můj výzkum týká a jakým způsobem využiji odpovědi z rozhovorů a poznámky z pozorování ve své práci. Během dalších rozhovorů jsme účastníky upozornila, že platí stejná pravidla a pokud by na některé otázky nechtěli odpovídat, tak nemusejí a také mají právo vyjádřit se, pokud nebudou chtít nějakou část své výpovědi publikovat. Ani během jednoho rozhovoru však nikdo tuto možnost nevyužil, spíše mi bylo doporučováno co v práci zdůraznit a co by bylo dobré do mé práce napsat.

Všechny účastníky výzkumu jsem seznámila s ochranou osobních údajů, jinými slovy řečeno, že v práci nebudou uvedeny žádné bližší údaje, aby nebylo možné je identifikovat. Z tohoto důvodu neuvádím ve své práci pravá jména účastníků, s výjimkou jména Míša. Účastník Míša mi řekl, že nechce, aby jeho jméno bylo měněno, protože se mu líbí ze všech jmen nejvíce.

Jméno	Věk	Vzdělání	Předchozí zaměstnání
Ing. Míša	24	Vysokoškolské (FIT)	IT technik
Ing. Vilém	35	Vysokoškolské (ČVUT – projektant)	Projektant
Ing. Jarda	36	Vysokoškolské (VŠE)	Ředitel ekonomického oddělení banky
Josef	51	SOŠ s maturitou – obor elektrikář	Elektrikář
Milan	36	SOŠ bez maturity – obor automechanik	Pomocný dělník na stavbě
Bc. et Bc. Petr	25	Vysokoškolské (FIT a finance)	Student
Franta	53	SOŠ bez maturity – obor strojní mechanik	Nezaměstnaný
Adam	27	SOŠ s maturitou – obor truhlář	Truhlář v nábytkářské firmě

V této tabulce

ČTVRTEK 11. KVĚTNA

Základním východiskem pro moji práci bude teorie sociální konstrukce reality od Petera Bergera a Thomase Luckmanna [1999]. Pro pochopení reality je podle těchto autorů potřeba zkoumat způsob, jakým se realita vytváří. Každý jedince již od narození určitým způsobem poznává svět, přitom si osvojuje jeho význam, ale zároveň si neuvědomuje, že svým jednáním danou realitu spoluvytváří, potvrzuje a ustavuje. Jedinci v sociálním světě naopak věří, že svět je objektivně daný, podle čehož jednají v sociálních interakcích a usměrňují svůj život. Berger a Luckamann vychází z předpokladu, že vnímaná podoba reality závisí na dané kultuře. Jedinci vytvářejí svoji realitu na základě interakcí s ostatními jedinci a skrze komunikaci. Při konstrukci světa se využívá primárně jazyk, jenž umožňuje porozumění, zprostředkovává objektivizaci a potvrzuje existenci společenského uspořádání, což vede k objektivizaci v každodenním světě.

Cílem mé práce je popsat reprezentaci maskulinitu, která se spojuje se světem hodinových manželů. Tato reprezentace je ovlivňovaná společností neboli prostředím, které utváří sociální realitu. Prostředím není myšleno jen to přirozené, ale také to lidské či společenské, do kterého je člověk od narození začleněn a je v něm neustále podrobován společensky determinovanému vlivu. Berger a Luckamann nezpochybňují, že jedinec při svém narození má určité genetické předpoklady osobnosti, ale osobnost „tak, jak je prožívaná později jako subjektivně a objektivně vnímaná identita, není předem daná“ [Berger, Luckmann 1999: 54]. Osobnost daného jedince je chápána ve smyslu sociální konstrukce, kdy je nutné porozumět tomu, že vnímání jedince a jeho osobnosti musí být chápáné v rámci daného sociálního kontextu, ve kterém se jedinec formuje.

PÁTEK 12. KVĚTNA A PONDĚLÍ 15. KVĚTNA

V minulosti se věřilo, že mužství je přirozený a prvotní stav. Socioložka Elizabeth Badinter [1999] však ve svém díle vyvrací tento názor tím, že jde o druhotnou vlastnost těžko se získávající. Proces získávání mužské identity je velmi složitý. „Mužnost nepřichází mávnutím čarovného proutku, ale musí se budovat, dalo by se říci, že přímo vyrábět [Badinter 1999: 13]. Muž i jeho okolí neustále pochybují o své rodové identitě, a proto neustále od něho vyžadují důkazy mužnosti. Podle Badinter primární výzvou v životě muže je vyrovnat se s frází „Dokaž, že si muž.“ [Badinter 1999: 13]. Důkazy o své mužskosti dokazují muži v nejrůznějších zkouškách, které žena nemá možnost poznat. V životě ženy je získávání její ženské identity jednoduché. Tím, že dostane své první měsíčky, se stává automaticky ženou a již nemusí ztvrzovat svému okolí že je ženou. V západní civilizaci žádné podobné ztvrzení neexistuje, ale ne proto že dokazování mužnosti vymizelo. Existuje však „velký rozpor mezi potřebou dát najevo „rod“ a nedostatek jasných a definovaných důkazů.“ [Badinter 1999: 14].

Ruth Hartley [in Badinter 1999] popsala proces, získávání pohlavní identity tím, že se jedinec musí identifikovat s příslušníky stejného i opačného pohlaví. Tvrdí, že identifikace chlapce je především negativní a to v tom smyslu, že muži nejdříve zjišťují způsoby chování, jaké by neměli jako muži mít. Často muži svoji mužskost definují jako všechno to, co není ženské. Toto jednání při vyjednávání maskulinity je vedeno strachem – strachem z žen, strachem z ženskosti, strachem z pasivity a v neposlední řadě strachem z toho, že by o ně mohl mít zájem jiný muž. Aby muž mohl projevit svoji mužskou identitu, musí nejenom sebe, ale i okolí přesvědčit o tom, že není žena. Z výše uvedených strachů a ze strachu, aby nebyl podezříván z nedostatečné mužskosti, se muži již od dětství snaží vědomě i nevědomě potlačit vlastnosti označované za ženské vlastnosti – například soucit či jemnost. Je důležité poznamenat, že na utváření mužské maskulinity mají výrazný vliv normy dané kultury, jež jsou reprezentované ve společnosti sociálními institucemi. Pojem maskulinita je tak sociálním konstruktem, vytvořeným v dané kultuře. To, co daný konstrukt znamená v dané kultuře a co je jejím obsahem se historicky mění a je to rozdílné právě napříč kulturami. Connell [2005] konstatuje, že maskulinita sama o sobě neexistuje a objevuje se především v kontrastu k feminitě.

Protože je koncept maskulinity sociálním a historickým konstruktem, musí být neustále definovaný a legitimizovaný. Tím pádem je logické, že dochází k proměnám maskulinity

během různých období. V současnosti se objevuje proud Nové mužství, jenž se vymezuje vůči tradičnímu a hegemonickému mužství, kdy oba proudy vytvářejí nepravdivý ideál maskulinity, jenž vytváří falešnou jednotnost a neuvažuje rozdíly v rámci mužského pohlaví. Důvodem pro vznik Nového mužství je současná krize maskulinity.

„Nejdřív jsem nechtěl dělat toho hodinového manžela, ale jak jsem říkal, tak kvůli tatíkovi jsem to začal dělat. On je takový konzervativní, ale asi zoufalost ho donutila se podvolit „podřadnější“ práci. Myslím si, že dneska už se hodinový manžel vnímá líp, než předtím... V okolí to hodně vidím. Že se věci mění.“ (Petr)

„Jo to je pravda. Já jsem nikdy nebyl s kočárem a miminem venku. A dneska (smích).“ (Franta)

„Já se náhodou těším na to až Majka porodí a budu moc jít na rodičovskou dovolenou. Tak víte, jak. Ona pracuje ve výzkumu na léky a různé nemoci. Vlastně úplně přesně nevím, co dělá, protože to nikdy nemůže říct. A ona tvrdě dřela celou dobu. Kdybych řekl, že nechci jít na rodičovskou, tak šla na potrat.“ (Petr)

„A to právě za nás nebylo. Takový výmysly, že ženská chce pracovat a tak pujde na potrat.“ (Franta).